

## **Hajnóczy Péter**

### **1. Ki a macska?**

A szél papírdarabokat pörgetett a járdán és az úttesten: villamosjegyet, sztrájkra szólító röpcédulát és megsárgult, szakadozott újságlapokat. Néha lövés dörrent.

Azok négyen ott álltak a lámpaoszlopra akasztott macska körül, kezükben esernyővázból készített íjak és nyilak.

- Te következel, Dagadt – mondta Kesztyű, a vezér. – Ki a macska?

- U-u-uuu! – ordította amaz. – Uhhhh! Sziu indiánok vagyunk! Ki a macska? –

Marokra fogott egy nyílveessőt. – Mit gondoltok, ki a macska? – És torkaszakadtából üvöltve felelt rá:

- Az a rohadt házmester! Az az átkozott, mocskos házmester, aki elvette a labdánkat! -

Magasba lendült a keze, és a macskába dőfte a nyílveessőt.

- Most te jössz, Hosszú – mondta a vezér. – Hosszú, ki a macska?

Hosszú megmarkolta a nyílveessőjét, és a macskának rontott. De ki legyen a macska? Valami komolyat kéne kitalálnia, nem olyan gyerekeset, mint a Dagadt. De mit? Valami olyat kéne mondani, amit ezek nem tudnak utánozni, olyat, hogy hanyatt essenek. Olyat kéne mondani, amit akár maga Tűzoltó Riberra is mondhatna, aki – mindenki tudja – egyszer megrágott és megevett kilenc söröskorsót.

Hogy időt nyerjen, torkaszakadtából ordított, és szökellve ugrált a macska körül, mint aki csakugyan élvezi ezt a játékot. És egyszeriben fölillant a szeme, mint akinek eszébe jutott valami.

- Vesszenek a fa...

Elharapta a szót: hirtelen kétely fogta el, faszistának vagy fasisztának ejtik-e, amit mondani akart. Elvörösödött, s mint akinek a legutolsó pillanatban jut eszébe az, amiről biztosan tudja, hogy mondják ki fennhangon, felordított:

- Ki a macska? A rohadt zsidók! Vesszenek a zsidók!

Belevágta a nyílveessőt a macskába, s úgy nézett körül, mint aki biztosan tudja, csakugyan olyan szót használt, amiért nem nevezhetik ki.

- Jól van – bólintott Kesztyű. – Rendesen csináltad.

Megmarkolt egy nyílveessőt, és teleszívta magát levegővel.

- Kérdezz nekem, Hosszú.

Amaz félszegen, boldogan elvigyorodott.

- Ki a macska? – bömbölte. – Kesztyű, ki a macska?

Kesztyű összehúzott szemmel megállt a karmait kimeresztő, zsinegen himbálózó állat előtt, aztán lassan fölemelte a nyílveessőt, kissé hátrahajolt, és teljes erőből dőft.

- Klári! Az a dög! Az a macska: csak gimnazistákkal megy végig az utcán! Kis kurva, ringyó! Az a macska!

Minden szitoknál ököllel vágott a macskába. Mikor abbahagyta, lihegett, és zavarosak voltak a szemei. Csönd volt egy percig.

- Te nem játszol, Vörös? – kérdezte Kesztyű.

Odanyújtott neki egy nyílveessőt, de amaz eldobta. Meztelen kézzel esett a macskának, amely utolsó erejével küzdött: a két test egybecsavarodott a zsinegen, tompa, nyávogó hörgés hallatszott, és a vékony, görcsös, kiáltozó gyerekhang.

- Ki a macska? A kurva apám meg az anyám! Jaj, a szemetek, a rohadt dögök! Az apám meg az anyám!

Hüvelykujját a macska szemgödrébe vágta, karjával átölelte az állatot, minden erejével magához szorította, és ordítva, jajgatva sírva fakadt.

A másik három mozdulatlanul, megdöbbenve nézte: mindegyik tudta, hogy a Vörös szülei

meghaltak: nyolc nappal ezelőtt végzett velük egy géppisztolysorozat, mikor burgonyáért álltak sorba a Vásárcsarnok előtt.

See more at: <http://www.irodalmijelen.hu/05242013-1018/hajnoczyrol-patosz-nelkul#sthash.DRLW8B5D.dpuf>

## Hajnóczy Péter

### 2. A hangya és a tücsök

A novemberi szél a zörgő faágakról éppen az utolsó fonnyadt-száradt leveleket tépte le, amikor az erdőszélen találkozott a tücsök és a hangya. A hangya kicsit kopott, naftalin szagú, de panofixbéléses télikabátot viselt - júliusban vette leszállított áron a Bizományi Áruházban, akár a vízhatlan síbakancsát -, a tücsök viszont láthatóan didergett vékony és béleletlen vászondzsekijében. A tücsök zsebre dugott kézzel álldogált, mert kesztyűje sem volt.

- Jó napot, tücsök szomszéd - mondta a hangya. - Ahogy elnézem, nem izzad bele a kabátjába...

- Bizony, hideg van, hangya szomszéd - válaszolt vacogva a tücsök. - Ez a szél az ember csontját is átjárja...

A hangya megigazgatta bőrkesztyűs kezével a sálát a nyakán.

- A feleségem kötötte - mondta. - Ügyes asszony: nézi a televíziót és közben mindig köt vagy horgol valamit. Maga, úgy tudom, nőtlen és albérletben lakik...

- Hát igen - bólogatott a tücsök -, tudja, én mindig csak hegedülgetek, másra nemigen marad idő...

Cigarettásdobozt kapart elő a zsebéből, és odakínálta a hangyának.

- Köszönöm - rázta a fejét a hangya. - Több, mint három hónapja, hogy leszoktam a dohányzásról. Nemcsak haszontalan, az egészségre káros szenvedély ez, de pénzbe is kerül. Egy doboz cigaretta árából megreggelizhet, vagy megvacsorázhat a magamfajta kétkezi munkás. - Megköszöri a torkát. - Úgy tervezzük a feleségemmel, hogy jövőre nagyobbra cseréljük a lakást. Központi fűtés, telefon, közvetlen földalatti járat a szemétdombhoz...

A tücsök cigarettára gyűjtött.

- Aki nyáron hegedül, míg mások megfogják a munka végét, hogy vigyék valamire az életben... - A hangya megcsóválta a fejét. - Talán azt gondolta, kedves tücsök szomszéd, hogy ebben az évben nem is lesz tél?

- Egy hét múlva elutazom - mondta a tücsök -, csak úgy május felé jövök haza...

- Elutazik? - csóválta a fejét a hangya. - Valami rokoni meghívás, kedves szomszéd?

- Nem járok én vendégségbe - mondta a tücsök -, csak hegedülgetek otthon, gyakorlok...

- Elárulná, hová utazik? - mosolygott rá a hangya.

- Párizsba - mondta a tücsök.

- Párizsba?

A hangya kerekre tágult szemmel a tücsökre meredt.

- Tréfál, kedves szomszéd? - kérdezte kissé emelt hangon. - Miből telne magának arra, hogy Párizsban töltsen egy telet?

- Meghívtak... a Conservatoire... - mondta a tücsök. - Hangversenyeken hegedülök...

A hangya a földre szögezte a szemét, hallgatott egy darabig, aztán kérlelő hangon megszólította a tücsköt:

- Tekintettel a régi ismeretségre... elintézne egy számomra fontos ügyet?

- Kérem, nagyon szívesen... - biztatta a tücsök - csak mondja, szomszéd úr...  
- Arra kérném - mondta a hangya -, hogy Párizsban keresse fel La Fontaine urat, és mondja meg neki, hogy nyálja ki a seggem.

**Ajánlom még: A hangya és a tücsök [Hajnóczy Péter azonos című novellája alapján, rend.: Csáki László, 2006]**

forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=Eukde24XNEo>

### **3. A sün és a harkály**

A sündisznót nemigen kedvelték az erdőben. Valahogy furcsa volt; nem a külsejét: az életmódját tartották különösnek. Nincs állandó lakhelye, éjszakázik, csak alkalmi munkát vállal, takarékkönyve nincs. Nagyjából ezek voltak a vádak, amelyeket az erdő lakói szélteben-hosszában terjesztettek a sünről. Félni csak a bogarak és az egerek féltek tőle, amelyekkel táplálkozott.

- Hatalmas állat - jelentette ki az egér. - Nincs nála félelmetesebb az egész erdőben! Úgy lát a sötétben, akár a bagoly. A foga éles, mint a fűrész. Egyszóval: kivételes egyéniség! Ha engem kérdeznek, kitüntetném a bátorságáért!

- Még hogy kitüntetés! - vijjogott a sas, akinek a fülébe jutott az egér fecsegése. - Még mit nem! Kiváló egyéniség, mikor alig nagyobb egy vadgesztenyénél! Így vélekedik hát ez a mi tisztelt egerünk! majd elbeszélgetünk vele!

És felszállt a sziklájáról, hogy megkeresse az egeret.

A bogarak még az egérnél is pimaszabbak voltak. Őket nem fenyegette a veszély, hogy a sas, a farkas vagy a róka elbeszélget velük a sündisznókérdésben hangoztatott véleményük miatt. A ganajtúró nemcsak a kitüntetést szavazta meg a sünnnek, hanem javasolta, hogy nevezzék ki az egerek kizárólagos jogú gyámjának. Ami azt jelentette, hogy a mostani gyámot, a baglyot haladéktalanul váltsák le.

- Csak fecsejjenek! - legyintett a hír hallatán a bagoly. - Akinek nincs, annak nem is lesz! Hogy ezt mire értette, nem tudta senki, így az erdő lakói mint a legújabb bölcsességet adták tovább.

- Akinek nincs, annak nem is lesz! - üvöltötte a farkas a legközelebbi nagygyűlésen. - Azt hiszem, ez ma már minden gondolkodó állat előtt világos!

Ezután történt, hogy egy szép napon a sündisznó kijelentette: kétszer kettő négy. Aki csak hallotta, csak mosolygott a képtelen állításon. „Egy olyan személy, aki még egy tisztességes üreget sem képes kivájni magának, aki falevelek alatt, a puszta földön alszik... ugyan! Feltűnési viselkedésben szenved, érdekessé akarja tenni magát, egyszóval szánalmas alak!

A harkály unalmában betelefonált a Tudakozóba, és megkérdezte, mennyi kétszer kettő. Mikor meghallotta a választ, nem hitt a fülének, és még egyszer megkérdezte, aztán letette a kagylót, mint akit tarkón vágta. De honnan tudhatja ezt a sündisznó?

Mindenkit ez a kérdés nyugtalanított. Aki csak valamit is adott magára - persze a bogarakat meg az egereket nem számítva -, annak sehogyan sem fért a fejébe, hogy kénytelen egy véleményen lenni a sünnel. Nem arról volt szó, hogy fontosnak tartották volna, mennyi kétszer kettő - miattuk lehetett akármennyi, kivéve a sün által megjósolt eredményt.

- Vak tyúk is talál szemet - vont vállat zavartan a harkály, akire kezdtek görbe szemmel nézni, amiért felhívta a Tudakozót. - Véletlen... előfordul az ilyesmi...

Zavart, dadogó mentegetőzése még gyanúsabbá tette a harkályt. Nyíltan ugyan senki nem vádolta, hogy összeesküvést sző a sündisznóval, de kerülni kezdték a társaságát.

Nemsokára összehívták a gyűlést.

- Akinek nincs - üvöltötte a farkas -, annak nem is lesz!

Mindenki a lesütött szemmel gubbasztó harkályra nézett, s csaknem megszólalt a tekintetük. „Erre mit mondasz, apuskám? Most próbálj telefonálni!”

Még el sem ült a vihar, mikor a nyughatatlan sündisznó tanúk előtt kijelentette, hogy a kő nehezebb a víznél. A harkály ide-oda röpködött az erdőben, és a felháborodástól elfúló hangon rikácsolta:

- Micsoda hülyeség! A Tudakozó is azt mondta, hogy nem igaz! A kétszer kettő, az véletlen volt! Én megmondtam: vak tyúk is talál szemet!

A harkály, persze, nem hívta fel a Tudakozót, abban reménykedett, hogy ezt úgysem fogja megkockáztatni senki. De balszerencséjére a vaddisznó, akit kevésbé érdekelték a közhangulatot alakító árnyalatok és finomságok, kapta magát, és megkérdezte a Tudakozót: nehezebb-e a kő a víznél? És habozás nélkül terjesztetni kezdte a választ, amely nem jelentett kevesebbet, mint hogy a sünnnek immár másodszor van igaza.

Egyesek a vaddisznó és a sünn rokon kapcsolatáról suttoztak...

Meghúzta magát mindenki, aki repülni nem tudott, mert a vaddisznó nem volt válogatós, sem részrehajló, a gombát vagy az egeret ugyanolyan jó étvággyal falta fel, mint a turkáló orra körül mászkáló bogarakat.

Így történt, hogy hangosan egyedül a harkályt mocskolta mindenki.

- Vak tyúk is talál szemet? - kérdezték tőle úton-útfélen. - Mikor hívja fel legközelebb a Tudakozót?

A harkály valami olyasmit hebegett, hogy az utóbbi időben gyakran cseng a füle, kénytelen elmenni az orvoshoz.

- Hát ne is halogassa, szomszéd! - tanácsolta a róka, és lassan végignyalta a szája szélét. - A kórházban majd gatyába rázzák a maga fülét!

Mikor aztán ismét eljött az ideje, hogy a gyűlést összehívják, a harkály kötéssel a fülén, magában gubbasztott egy hatalmas tölgyfaág hegyén. Nem volt hajlandó melléülni senki. Aztán szólásra emelkedett a farkas, lassan körbehordozta tekintetét az egybegyűlteken, és hatalmas lélegzetet vett.

- Akinek nincs - ordította, hogy rezegni kezdtek a faágak -, annak nem is lesz!

Mindenki a harkályra nézett, aki lehorgadt csőrrel gubbasztott a helyén.

- Hogy érzi magát, szomszéd? - kérdezte tőle a róka, mikor a farkas berekesztette a gyűlést.

- Kikúrálták a fülét? Vagy még kezelésre jár?

Nem sokkal azután a sünn kijelentette, hogy a fent az lent van.

- Miért ne? - mondta a róka a borznak. - Azért, mert valaki sündisznónak született, már semmi okos nem juthat az eszébe?

A Tudakozót ezúttal senki nem hívta fel, de egy szép, csendes májusi napon a harkály ebéd után felakasztotta magát. A mókus az utolsó pillanatban vágta el a kötelet.

- Bűnös volt, ez kétségtelen - mondta ki a bagoly a szentenciát -, de talán maradt még benne egy szikra lelkiismeret.

Mesterséges légzést alkalmaztak, nagy nehezen visszatért a harkályba az élet. A következő gyűlésen már nem emlékezett a harkály esetére senki.

- Akinek nincs - üvöltötte a farkas -, annak nem is lesz.

#### 4. A latin betűk

A latin betűk elhatározták, hogy egy virágzó hársfaerdőben összeülnek, és kicserélik gondolataikat. A 33 latin betű.

(De hát hol is történt ez: Kisáziában, egy bejrúti kocsmában vagy Antiokheiában?) Akárhol is történt, a latin betűk teleszívták tüdejüket a hársfa illatával - némelyik dohányzott, vörös bort ivott -, egyszóval jól érezték magukat. A Z betű azt gondolta, megszerette az A-t. Egyszóval jól érezték magukat a latin betűk; ha boldogok nem is voltak, de úgy tettek. Terepszínű egyenruhás katonák jelentek meg a hársfaerdőben. Kezükben kibiztosított géppisztoly. És most megértette a Z, hogy miért nem szeretheti az A-t. A katonák lassú léptekkel körülvették a latin betűket - csizmájuk alatt recsegett, recsegett a gally. Az A betű még odasúgta Z-nek: én azt gondolom... de már nem fejezhette be, mit gondolt. Tíz centiméterről tarkón lötték, akár az összes betűt, és a Z-t is.

A katonák - orvos is volt velük, aki megállapította a halál beálltát, - kötelességük végrehajtása után menetoszlopban elvonultak. Ott feküdt az avaron a 33 véres, halott latin betű.

(De hát hol is történt ez: Kisáziában, egy bejrúti kocsmában vagy Antiokheiában?) Nézd! Milyen szép a hold, suttogta a hársfa. Az A betű fölkelte. Véres volt, tüdejét teleszívtá hársfaillattal, és megtört szemmel intett a hársfának. Azután odament a Z-hez, aki még az avaron feküdt, és megcsókolta a száját. A Z véresen fölemelkedett, mint aki csak álmodott, és ő is teleszívtá tüdejét az erdő hársfaillatával.

A véres latin betűk lassan fölkeltek a földről, jó éjszakát vagy jó reggelt intettek a hársfának, fölnéztek a teliholdra, és lassú, kemény léptekkel, vérezve a vérző latin betűk elindultak a tenger felé.